

DZS
Dům zahraniční
spolupráce

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA O PŮSOBNÍ UČITELE U KRAJANŮ

Školní rok: 2017/18

Destinace (země, místo): Austrálie – Adelaide; Nový Zéland – Tauranga, Dunedin

Učitel: PhDr. Jiří Kostečka, Ph.D.

Škola: Česká škola v Adelaide, AUS – předškoláci, základní škola; Škola pro děti krajanů ve městě Dunedin, NZ – předškoláci, základní škola; Škola pro děti krajanů ve městě Tauranga, NZ – předškoláci, základní škola;

Počty žáků: Adelaide, AUS: 38 žáků ve věku od 3 do 10 let. Jsou zde tři třídy: předškoláci, 1. třída 2.–3. třída.

Dunedin, NZ: cca 10 žáků ve věku od 5 do 12 let. Tauranga, NZ: cca 10 žáků. (V době mého působení na Novém Zélandu byly celoškolní prázdniny, takže přesné počty dětí nebylo možno zjistit; na výuku jich docházelo méně, než vyplývá z údajů krajanů o celkovém počtu chlapců a dívek.)

Austrálie

Hlavním působištěm učitele v destinaci Austrálie – Nový Zéland je Adelaide, hlavní město státu Jižní Austrálie. Je pátým největším městem v Austrálii, žije v něm asi 1,3 milionu obyvatel. Rozkládá se na širokém prostoru od pobřeží k Adelaide Plains, mezi zálivem Sv. Vincenta a nízkým pohořím Mount Lofty Ranges. Jméno dostalo po královně Adelaide, manželce britského krále Williama IV. (Název města vyslovují místní televizní komentátoři trojslabičně.)

Město bylo založeno r. 1836 na lokalitě kolem řeky Torrens, která městem protéká a ústí zde do oceánu. Centrum města tvoří přesně plánované ulice, lemované jak nižšími domy, tak mrakodrapy. Ve městě fungují tramvaje (v širším centru jsou zdarma) a autobusy, ale jinak je hromadná doprava dosti limitovaná. Adelaide má domácí i mezinárodní letiště a vlakové a autobusové nádraží.

Historických památek je ve městě poskrovnu, za zhlédnutí stojí Ayers House (dům sira Henryho Ayerse, zámek z r. 1846). Zajímavá je procházka po centru, kde se nachází univerzita, pestré trhy, čínské město a hlavní náměstí Victoria Square. Krásná je městská čtvrť Glenelg s pláží, na níž se pořádají každý rok nádherné drakiády. Okolí města skýtá řadu příležitostí k návštěvám zajímavých míst – namátkou jmenujme hojně navštěvované německé městečko Hahndorf s muzeem dějin města, vinice kolem předměstí Aldinga a velký počet přírodních rezervací, v nichž lze nalézt téměř kompletní australskou zvěřinu – od klokanů a wallabies přes koaly, psy dingo, wombaty a emu až k tasmánskému čertovi.

Československý klub v Adelaide se pyšní skutečností, že jde o vůbec první krajský klub v Austrálii. Byl založen r. 1949, sídlo má jihozápadně od centra ve čtvrti Brompton. Sídlní dům vznikl přestavbou z původního kostela. Dnes má klub 247 členů, někteří jsou aktivní velmi, jiní méně. Krajská komunita (spolu se Slováky a australskými manžely a partnery Čechů) se však pravidelně a ve značném počtu schází každý pátek v klubových prostorách. Ty zahrnují rozlehlou vstupní halu s jídelnou a kulečnickem, rovněž velkou společenskou místnost, dvorek s malým dětským hřištěm a učební místnost, která slouží zároveň jako knihovna. Ta je vybavena vpravdě nevídaným množstvím titulů, často unikátních: našel jsem zde mj. kompletní Palackého *Dějiny*, rozsáhlou sbírku děl Čapkových, ale též verneovky, dětskou literaturu, poezii; silně jsou zastoupeny i tituly slovenské.

O výuku je zde velký zájem. Škola je otevřena tradičně jednou týdně v pátek, ale nabídl jsem i mnoho hodin individuální výuky; v r. 2017 šlo primárně o češtinu a prvouku, vyučovaly se však i šachy a klavír v rozsahu 21 hodin týdně. Tato nabídka bude od r. 2018 rozšířena na 27 hodin individuální výuky týdně, a to pro všechny věkové kategorie.

Pokročilé žáky v Adelaide přihlásili jejich rodiče do českého školy Březová, která nabízí konzultační činnost pro děti krajanů v cizině, dodává výukové materiály a umožňuje jim následně skládat zkoušky, díky nimž mohou děti krajanů získat platné české vysvědčení.

Mezi hlavní metody práce patří nácvik čtení, psaní a česká konverzace a výklad českých reálií. Čtení je založeno na genetické metodě; psaní na nácviku spojitého písma, které se v Austrálii téměř nepoužívá.

S ohledem na svoje hudební vzdělání jsem se v estetické výchově zaměřil na nácvik a zpěv českých národních písní a na kroužek klavírní výuky.

Na výuku tzv. kondiční češtiny pro dospělé dochází jednou za 14 dní pravidelně 8 krajanů. Probíhá formou přednášky učitele (od pravopisu přes tvarosloví ke stylistice) a následné diskuse, zodpovězení dotazů a zadání úkolů.

Nabízí se a probíhá i výuka češtiny dospělých Australanů; jde vesměs o manžele či partnery Čechů.

Od českého učitele se též očekává pořádání přednášek o české historii a kultuře a o současných reáliích. Proběhly celkem tři, o bilingvistu, českém politickém systému a volbách. Hojně navštívená byla zejména první z nich, která byla zopakována i na velvyslanectví České republiky v hlavním městě Canberra a dvakrát na Novém Zélandu.

Škola je vybavena přístupem na internet, takže řada hodin probíhá částečně i online; zejména jde o hodiny prvouky a českých reálií.

Učitel má v Adelaide velmi dobré podmínky pro výuku. Československý klub disponuje samostatnou učebnou vybavenou bohatou knihovnou a, jak bylo řečeno, počítačem s přístupem na internet. Od r. 2018 se díky iniciativě nově zvolené předsedkyně Čs. klubu paní A. Tichoňové podmínky ještě zlepšily: školní místnost,

dosud sdílená s úřadovnou klubu, se plně osamostatní, bude vybavena novou IT technikou, dojde ke kompletní rekonstrukci učebny.

Učitel je v Adelaide ubytován ve velmi dobře vybaveném, samostatném apartmánu patřícím rodině krajanů, a to za náklady odpovídající smluvním podmínkám mezi Čs. klubem a DZS. Vzdálenost do školy činí 17 km. Vzhledem k téměř neexistující městské hromadné dopravě je nezbytností auto. Učitel musí rychle zvládnout řízení vlevo.

Čs. klub v Adelaide vydává dvouměsíčník *Život*. Český učitel jej kompletně koriguje a též do něj pravidelně přispívá. (V r. 2017 jsem do něj napsal 7 příspěvků.)

Český učitel v Austrálii se musí připravit na poněkud uvolněnou kázeň dětí, poměřováno českými zvyklostmi. Děti jsou zvyklé z australských škol na to, že je při vyrušování učitel neusměrní, občas se nekoncentrují na zadaný úkol. Je třeba je velmi taktně, ale důsledně vést k tomu, že když probíhá školní výuka, musejí být nastolena základní kázeňská pravidla. Čeští rodiče mě v této snaze podporují, vědomi si toho, že je to jen ku prospěchu rychlejšího pokroku dětí. Plynně hovoří česky celkem sedm dětí, tři další hovoří s chybami; zbytek dětí vesměs velmi slušně česky rozumí, ale nehovoří. Hlavním úkolem učitele je tedy posilovat a rozvíjet češtinu aktivních mluvčích a pokoušet se trpělivě rozmluvit děti, které jen rozumí.

Vztah krajanů k učiteli i škole je vynikající. Rodiče plně spolupracují, mají o českou školu velký zájem.

V říjnu 2017 jsem spolu s ředitelkou české školy v Adelaide A. Tichoňovou a krajanem J. Švehlákem a jeho chotí absolvoval cestu do Canberry. Zde jsme byli pozváni na recepci při příležitosti oslav 99. výročí založení Československa a též na promítání filmu *Anděl Páně 2* za přítomnosti režiséra J. Stracha. Byli jsme přijati panem velvyslancem Pohlem, setkali jsme se i s generální konzulkou ze Sydney paní Flanderovou.

Celková revize učebních pomůcek proběhne – v souvislosti s kompletní přestavbou vyučovacích prostor i faktem, že jsem do Adelaide přivezl z dovolené v ČR řadu úplně nových učebnic a pomůcek – v lednu a únoru 2018; bude následně zahrnuta do výroční zprávy k r. 2018.

Páteční skupinová výuka v Adelaide – předškoláci

Rozvrh výuky v Adelaide

Pondělí – prodloužený víkend náhradou za celodenní sobotní výuku

Úterý – 16:15 až 20:00: individuální výuka; postupně 4 žáci 2. třídy, Australan Terry, dva sourozenci z česko-japonské smíšené rodiny z 2. třídy, dva sourozenci z plně české rodiny z 2. a 3. třídy.

Středa – práce v klubu, přípravy na výuku

Čtvrtek – 10:00 až 11:30 Australanka Tiffany se dvěma dětmi z jejího česko-australského manželství; 16:15 až 18:45 individuální výuka; postupně 2 sourozenci z 1. a 3. třídy z plně české rodiny; jeden žák 3. třídy z česko-australské rodiny

Pátek – 16:15 až 17:00 individuální výuka dívky z 2. třídy z česko-australské rodiny; 17:15 – 18:00 předškoláci; 18:15 až 19:00 1. třída; 19:00 až 19:45 2. a 3. třída.

1x za 14 dní kondiční čeština pro dospělé 20:00 – 21:20

Sobota – 9:30 až 17:00 individuální výuka, postupně 8 vyučovacích hodin, 2 žákyně jsou z 1. třídy, všichni ostatní ze 2. nebo 3. třídy. V tento den probíhá kromě češtiny kroužek šachů a klavíru.

Chvilka s koalou v národním parku za Adelaide

Nový Zéland

V rámci mise u krajanů v Austrálii je český učitel vyslán i na Nový Zéland. Moje návštěva a výuka se uskutečnila ve dnech 8. července až 25. července 2017 v českých školách v novozélandských městech Dunedin a Tauranga.

Dunedin (jižní ostrov)

Dunedin je druhé největší město na jižním ostrově Nového Zélandu a centrum regionu Otago. Má kolem 130 000 obyvatel a je rozloženo na velmi širokém prostoru na jihovýchodním pobřeží.

Český klub vede velmi agilně a obětavě pan Martin Dvořáček. Česká škola nemá vlastní prostory, pronajímá si učebnu v jedné z místních základních škol. Krajané postrádají potřebné vybavení pomůckami a učebními materiály, výuka se tam děje péčí českých rodičů.

Moje výuka v r. 2017 probíhala jeden týden, vždy dopoledne; navštěvovalo ji celkem 8 dětí různého věku a stupně jazykové pokročilosti v češtině. Většina dětí slušně češtině rozuměla, ale fakticky ani jedno dítě aktivně nemluvalo; některé dokázaly reagovat česky na dotazy a podněty, ale při komunikaci mezi sebou přecházely na angličtinu.

Jak pan Dvořáček, tak dvě další rodiny mně poskytli bez nadsázky vynikající zázemí: výborné ubytování, pomoc při přípravě výuky, dopravu po městě a okolí; dcera pana Dvořáčka se obětavě zúčastňovala jako asistentka každý den výuky ve škole. I zde proběhla díky panu Dvořáčkovi dobře navštívená přednáška o bilingvní výchově, která vyvolala živou následnou diskusi.

Je třeba zdůraznit obrovský zájem české komunity o bilingvní (i v širším jazykově-kulturním kontextu) výchovu dětí a o působení českého učitele v tomto městě. Rovněž je nutno říci, že anglicky mluvící partneři našich krajanů mají pro bilingvní výchovu dětí z jazykově smíšených rodin velké pochopení.

Pravidelná česká škola v Dunedinu se koná péčí krajanů jedenkrát za týden (stejně jako v Adelaide), takže jakékoli hmatatelné výsledky práce českého učitele by byly vidět až za nějaké tři měsíce pobytu. Tříštění sil do dalších novozélandských měst, kde žijí české komunity, by již bylo zcela neefektivní.

Za těchto okolností bylo dohodnuto, že český učitel zakotví dlouhodobě v Adelaide a z Austrálie přiletí na Nový Zéland každý rok vždy na 14denní pobyt pojatý jako výukový kemp. V budoucnu tedy poletím střídavě do Dunedinu a Taurangy. Na táborech budou působit jen čeští rodilí mluvčí; děti budou vystaveny od rána do večera výhradně české komunikaci kombinovanou formou řádné výuky a her – takto se zcela určitě rozmluví. Zároveň bude český učitel každý večer organizovat přednášky pro rodiče o české kultuře, politice, historii. Takový projekt má i tu výhodu, že se jej budou moci účastnit děti našich krajanů též z Adelaide (někteří rodiče již projevili předběžný zájem), popř. ze Sydney.

Jak pan Dvořáček, tak české maminky v Dunedin vyjádřili o podobný model zájem; byla nastavena koordinace s Taurangou, která se snaží o totéž.

Jeden školní den v Dunedinu

S dětmi při výuce v Dunedinu

Tauranga (severní ostrov)

Tauranga je nejlidnatější město v oblasti Bay of Plenty na severním ostrově Nového Zélandu. Má bohatou maorskou historii i dějiny osídlování evropskými přistěhovalci. Čítá přes 130 000 obyvatel.

Sídlí zde poměrně početná česká komunita, a stejně jako v Dunedinu i zde je velký zájem o bilingvní vzdělávání dětí s českými kořeny.

Po paní Daně Dunford převzal letos běh českého života v Tauranze pan Ing. Petr Faitl, neobyčejně vstřícný, zkušený a koncepční organizátor. Byl jsem u něj ubytován po dobu svého pobytu v tomto městě a v jeho domě se též konala výuka dětí (každý den dopoledne); jednu hodinu jsem absolvoval i v české škole v neděli 23. 7., před odletem zpět do Austrálie. V době mé návštěvy byly rovněž zde prázdniny, ale většina dětí neodcestovala, takže výuka byla bohatě navštěvována, celkem se na ní vystřídalo 10 dětí.

Přednáška o bilingvní výchově byla péčí Ing. Faitla přenášena online na sociální síti pro krajany, kteří se jí nemohli zúčastnit osobně.

Česká škola sídlí v prostorách místní chlapecké střední školy a pravidelná výuka se koná se dvě hodiny týdně vždy v neděli (od 10:00 do 12:00).

Prostory české školy v Tauranze (učí se v levém traktu)

Stejně jako v Dunedin jsem konstatoval velký a upřímný zájem našich krajanů o udržení kontaktu s rodnou zemí a o dvojjazyčnou výchovu dětí z jazykově smíšených manželství či partnerství. Ve většině případů děti velmi dobře rozumějí česky, ale v důsledku tlaku prostředí většinou odpovídají na české jazykové podněty anglicky.

Je mou milou povinností poděkovat všem krajanům i v Tauranze za neobyčejně vstřícné přijetí, poskytnutí komfortního ubytování a organizování výletů do blízkého i vzdálenějšího okolí města.

Bylo by dobré, aby český stát v rámci finančních možností poskytl pro chod českých škol v Dunedinu i Tauranze potřebné prostředky. Zdejší krajané nahrazují svým nasazením a nadšením základní nedostatky ve vybavení.

Dopolední výuka v domě pana Faitla v Tauranze

Rotorua – Tarawera Lake (jedno z možných míst budoucích českých kempů)

Na zpáteční cestě z Nového Zélandu jsem se též setkal s ředitelkou a učitelkou české školy v Sydney. Šlo o pracovní večeři, při níž jsme si vyměnili informace o chodu obou škol (Sydney – Adelaide) a o specifikách pedagogického působení v místních českojazyčných komunitách. Škola v Sydney českého učitele nepotřebuje, disponuje vlastními pedagogy s příslušným vzděláním, ale paní ředitelka Kateřina Larbalestier vyjádřila zájem o další komunikaci s českým učitelem v Austrálii i o možné společné projekty (zejména prázdninové kempy).